

УДК 342.72/.73+727

Панасюк К.О.

студ. гр. Ю-111 НУ «Запорізька політехніка»

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В ЛАТВІЇ

Країни Балтики завжди вважалися вірними друзями Україні та 24 лютого 2022 року в котрий раз довели свою підтримку українському народу. Однією з таких країн є Латвія, держава, що не визнавала окупаційні режими, чинила опір їм і знову набула свободу, відновивши державну незалежність 4 травня 1990 року. Латвія активно допомагає Україні в боротьбі за незалежність не тільки зброєю, а й гуманним ставленням до українських переселенців, яких на 03.04.2023 року було 46976 осіб [1]. Ця підтримка передбачає допомогу з житлом, відповідні соціальні виплати, довгострокові візи та гарантії працевлаштування, гуманітарну допомогу тощо. Своїм громадянам, якщо конкретно допомагають житлом біженцям з України, Латвійська держава надає відповідну грошову компенсацію.

Республіка Латвія, усвідомлюючи, що вона є рівноцінним суб'єктом міжнародного співтовариства, захищає права та свободи і тим самим сприяє сталому та демократичному розвитку єдиної Європи та світу. Основні права людини закріплені в 8 главі Конституції Латвії [2]. Конституція гарантує право на свободу та недоторканність особи, захищає честь та гідність людини. Зокрема, стаття 100 Конституції забороняє цензуру та гарантує право на свободу слова, яке включає в себе право на отримання, володіння та поширення інформації, висловлювання своїх поглядів. В статті 99 передбачено право на свободу думки, свідомості і релігійних переконань, церква вважається відокремленою від держави. В Латвії дозволено вільне пересування та вибір місця проживання, латвійцям котрі покинули країну або тимчасово перебувають за кордоном гарантується захист та вільне повернення в країну. Громадянин Латвії не може бути виданий іншій державі, за винятком випадків, передбачених затвердженими Сеймом міжнародними договорами.

В 106–109 статтях Конституції Латвії закріплюється право вільно обирати заняття і робоче місце відповідно до своїх можливостей і кваліфікації. Вказуючи на те, що примусова праця заборонена, водночас конкретизується, що примусовою працею не вважається залучення до ліквідації наслідків катастроф та залучення до роботи згідно з постановою суду. Кожен працівник має право отримувати відповідну виконаній роботі оплату не нижче встановленого державою мінімуму, а також право на щотижневі вихідні та щорічну оплачувану відпустку. Працівники мають право на колективний договір і право на страйк. Кожен має право на соціальне забезпечення в старості, в разі непрацездатності, безробіття тощо.

Латвійська держава з повагою відноситься до інших народів і підтвердженням цього є стаття 114 Конституції, в якій йдеться про дозвіл на розвиток культури, етнічної самобутності та мови інших осіб. Держава дійсно забезпечує належне функціонування прав до національних меншин, діаспор, а також до осіб, що перебувають на території Латвії через життєві обставини. Деякі статті Конституції, можуть бути обмежені в передбачених законом випадках для захисту прав інших людей, демократичного устрою держави, безпеки суспільства, добробуту і моральності. На підставі зазначених у цій статті умов може бути обмежене також і поширення релігійних переконань.

Особлива увага приділяється освіті, оскільки розумні люди – це розвинута країна. В статті 112 закріплюється право на освіту, а також обов'язок особи щодо отримання основної освіти. Це стосується і дітей українських переселенців, яких, за підрахунками Міністерства освіти і науки України, на перше вересня 2022 р. в Латвії було 3339 українських дітей: дві третини мали би навчатися в школі, третина – ходити до дитячих садків [3]. Латвія гарантує свободу наукової та іншої творчості, а також стежить за дотриманням авторського права (академічної доброчесності).

Латвія як демократична, правова, соціально відповідальна і національна держава ґрунтується на свободі і гідності людини, визнає і захищає основні права людини і поважає національні меншини. Окрім того, вона є сміливою країною, яка не побоїться взяти відповідальність за захист та прихисток громадян інших країн, як вона робить у випадку України. Законодавча база Латвії побудована на принципі верховенства права та законності, що пояснює її членство в Європейському Союзі. Для України народ Латвії та сама країна стануть гарними партнерами, оскільки наша країна перебуває на етапі свого становлення європейської країни не тільки географічно, а й законодавчо. Народ Латвії захищає

свій суверенітет, незалежність Латвійської держави, його територію і її цілісність і демократичний державний устрій і в цьому активно допомагає нашій країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Данні Верховного комісара ООН з прав біженців. URL: <https://data.unhcr.org/fr/situations/ukraine>

2. Конституція Латвії. *Бостан С. К. Конституції постсоціалістичних країн Європейського Союзу : хрестоматія.* Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка, 2019. С.9–26.

3. Укрінформ (30.08.2022). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3560670-u-latvii-zareestrovano-ponad-37-tisac-bizenciv-z-ukraini.html>